

TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT

HỘI NGHỊ KHOA HỌC

**GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH
VỚI PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG
(DSSD 2024)**

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

MỤC LỤC

1. TẦM QUAN TRỌNG CỦA GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRONG SỰ NGHIỆP XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ TỔ QUỐC HIỆN NAY Đại tá Phạm Quốc Đảm	1
2. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO HỌC SINH, SINH VIÊN TRONG TÌNH HÌNH MỚI PGS. TS Phan Trọng Hào	5
3. GIÁO DỤC LÒNG YÊU NƯỚC TRONG GIẢNG DẠY GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT HIỆN NAY Đại tá Phạm Quốc Đảm	14
4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HỌC TẬP CÁC MÔN QUÂN SỰ CHUNG TRONG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN Đại tá. PGS.TS Phạm Quang Tạo	22
5. CHIẾN TRANH NHÂN DÂN - NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA VĂN HÓA QUÂN SỰ VIỆT NAM TS. Trần Thị Phúc An	29
6. MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐẨY MẠNH HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CỦA GIẢNG VIÊN Ở CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN HIỆN NAY Thượng tá. ThS Nguyễn Tăng Liêm	38
7. DẤU HIỆU NHẬN BIẾT VÀ CÁCH XỬ LÝ MỘT SỐ HÀNH VI VI PHẠM KỶ LUẬT, TÂM LÝ BẤT THƯỜNG CỦA SINH VIÊN TRONG THỜI GIAN HỌC TẬP MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Trung tá. ThS Ngô Văn Dương	45
8. GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG QUẢN LÝ SINH VIÊN TRONG NGÀY NGHỈ, GIỜ NGHỈ TẠI CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Thượng tá. ThS Vũ Quang Hay	53
9. VẬN DỤNG CÁC PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRONG GIẢNG DẠY, GÓP PHẦN NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO Ở CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Thượng tá. ThS Trần Thanh Hanh	60
10. NÂNG CAO Ý THỨC QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA SINH VIÊN Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC, ĐÁP ỨNG YÊU CẦU BẢO VỆ TỔ QUỐC TRONG TÌNH HÌNH MỚI Trung tá. ThS Kiều Văn Hạnh, Thiếu tá Lê Khắc Thủy	69
11. ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC CHO ĐỐI TƯỢNG BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở NHÀ TRƯỞNG QUÂN ĐỘI THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC Thượng úy Ngô Nguyên Khánh	78

12. NÂNG CAO VĂN HÓA ỨNG XỬ TRONG GIẢNG DẠY GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT HIỆN NAY Đại tá Phạm Quốc Đảm	87
13. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CÔNG TÁC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Trần Bắc Bộ	96
14. CHUẨN BỊ TÂM LÝ CHO HỌC SINH, SINH VIÊN TRONG CHIẾN TRANH BẢO VỆ TỔ QUỐC THÔNG QUA MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Đại úy Nghiêm Công Đình	104
15. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY Trần Bắc Bộ	111
16. XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ KIỂM CHỨC TRONG QUẢN LÝ, GIẢNG DẠY TẠI CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Thượng tá Nguyễn Văn Phong	120
17. VAI TRÒ CỦA SINH VIÊN TRONG BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG ThS Nguyễn Hồng Trường	125
18. ĐỀ XUẤT MỘT SỐ BIỆN PHÁP PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIẢNG VIÊN TRONG HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Lê Thị Định	131
19. NÂNG CAO NHẬN THỨC, TRÁCH NHIỆM CHO LỰC LƯỢNG TỰ VỆ TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT VỀ CÔNG TÁC VẬN ĐỘNG QUẦN CHÚNG TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY Phạm Công Tú	140
20. PHÒNG, CHỐNG "TỰ DIỄN BIẾN", "TỰ CHUYỂN HOÁ" CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY Thượng tá. ThS Hoàng Xuân Trường	147
21. MỘT SỐ BIỆN PHÁP PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA CHÍNH TRỊ VIÊN ĐỐI VỚI CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN ĐẢNG TRONG LỰC LƯỢNG TỰ VỆ TRÊN ĐỊA BÀN QUẬN BẮC TỪ LIÊM HIỆN NAY Phạm Công Tú	154
22. GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI HIỆN NAY ThS.NCS Trần Văn Tùng	162

23. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG QUẢN LÝ SINH VIÊN TẠI CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Trung tá. ThS Ngô Văn Dương	170
24. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG TÍNH DÂN TỘC TRONG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM Thượng tá. ThS Trần Thanh Hanh	179
25. MỘT SỐ BIỆN PHÁP ĐỔI MỚI NGHIÊN CỨU, GIẢNG DẠY TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH Ở TRƯỜNG SĨ QUAN PHÁO BINH HIỆN NAY Vũ Mạnh Đồng	184
26. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HIỆN NAY Nguyễn Việt Khoa	190
27. NHỮNG ĐỔI MỚI NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG, HIỆU QUẢ MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ HÀ NỘI HIỆN NAY Nguyễn Anh Tuấn, Nguyễn Văn Hiệp	197
28. MỘT SỐ BIỆN PHÁP XÂY DỰNG CẢNH QUAN MÔI TRƯỜNG XANH, SẠCH, ĐẸP TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Nguyễn Văn Phong	205
29. GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY Lương Anh Hùng	210

CHUẨN BỊ TÂM LÝ CHO HỌC SINH, SINH VIÊN TRONG CHIẾN TRANH BẢO VỆ TỔ QUỐC THÔNG QUA MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH

Đại úy Nghiêm Công Đĩnh*

Tóm tắt: *Giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên là một trong những nội dung của chiến lược đào tạo con người, nhằm đào tạo ra những con người mới có đủ trình độ năng lực để thực hiện tốt hai nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Nội dung Giáo dục quốc phòng và an ninh là chương trình chính khoá trong các trường trung học phổ thông, trung cấp chuyên nghiệp, cao đẳng và đại học. Vì vậy, bài viết đi sâu phân tích tìm ra những nội dung, biện pháp nhằm xây dựng bồi đắp và chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên sẵn sàng tham gia bảo vệ Tổ quốc nếu chiến tranh xảy ra trong tương lai.*

Từ khóa: Giáo dục quốc phòng và an ninh, chiến tranh bảo vệ Tổ quốc, tâm lý học sinh, sinh viên.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN) cho học sinh, sinh viên là một trong những nội dung của chiến lược đào tạo con người, nhằm đào tạo ra những con người mới có đủ trình độ năng lực để thực hiện tốt hai nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Chính vì vậy, ngay sau khi nước nhà thống nhất, ngày 28/4/1981 Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ra Chỉ thị 107-CT/TW về tăng cường công tác Giáo dục quốc phòng nhân dân, chuẩn bị cho thế hệ trẻ sẵn sàng làm nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc. Nghị quyết 02-NQ/TW ngày 30/7/1987 của Bộ Chính trị đã quy định đưa nội dung đường lối quân sự của Đảng và nhiệm vụ quốc phòng vào chương trình học tập chính thức của các trường đào tạo, bổ túc cán bộ của Đảng và Nhà nước; đưa nội dung Giáo dục quốc phòng vào chương trình chính khoá trong các trường trung học phổ thông, trung cấp chuyên nghiệp, cao đẳng và đại học. Mục tiêu của môn học nhằm giáo dục cho mọi công dân đường lối, nhiệm vụ quốc phòng và an ninh, kỹ năng quân sự cần thiết, để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống chống ngoại xâm, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Do vậy, chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên là quá trình tác động nhằm hình thành ở học sinh, sinh viên tính vững vàng và tính sẵn sàng tâm lý trước các điều kiện nguy hiểm, căng thẳng của chiến tranh hiện đại, tạo nên nguồn gốc bên trong của tính tích cực cá nhân, khả năng huy động tối đa các chức năng hoạt động tâm lý để hoàn thành.

---

* Khoa Giáo dục quốc phòng - Trường Đại học Mỏ - Địa chất.

Thứ hai, tính ác liệt và nguy hiểm rất lớn.

Trong chiến tranh tương lai, tính chất và mức độ ác liệt, nguy hiểm tăng lên gấp bội vì với sự phát triển của khoa học công nghệ hiện đại con người và mọi mục tiêu trên chiến trường hầu như bị nằm trong vòng kiểm soát của đối phương. Các vũ khí công nghệ hiện đại, vũ khí công nghệ cao có tầm bắn xa, độ chính xác cao, sức hủy diệt lớn càng làm tăng tính ác liệt và nguy hiểm cho các lực lượng của đối phương. Cùng với hệ thống vũ khí sát thương “cứng” điều khiển tầm xa và chính xác còn có hệ thống vũ khí sát thương “mềm” có thể làm cho con người tê liệt hoặc rối loạn các chức năng tâm, sinh lý gây nên những tác động mạnh mẽ tới tinh thần, tâm lý của các bên tham chiến.

Thứ ba, tính biến động nhanh và bất ngờ.

Do cự ly tiến công ngày càng xa, tính chính xác của vũ khí, khí tài ngày càng cao và các bên tham chiến đều tìm mọi cách giành thế chủ động, tạo bất ngờ cho đối phương. Đòi hỏi các bên tham chiến phải nâng cao năng lực tiến công và phòng thủ; các hành động chiến đấu phải diễn ra hết sức nhanh chóng, biến hóa mau lẹ. Vì vậy, tính biến động rất nhanh chóng và bất ngờ cả về không gian, thời gian; quy mô và lực lượng; vũ khí, trang bị kỹ thuật; về âm mưu, thủ đoạn; các phương thức tác chiến, v.v..

Thứ tư, có sự tác động bởi chiến tranh tâm lý của địch.

Với việc sử dụng mọi thủ đoạn như hù dọa, răn đe, tuyên truyền, kích động tác động mạnh làm giảm sút và tê liệt ý chí chiến đấu. Dự báo trong tương lai, cùng với sự phát triển nhanh chóng của khoa học công nghệ hiện đại thủ đoạn chiến tranh tâm lý sẽ ngày càng đa dạng, phức tạp với mức độ công nghệ hóa ngày càng cao và tác hại rất lớn. Do vậy, đặt ra vấn đề chuẩn bị toàn diện cho chiến tranh không thể xem nhẹ hoặc bỏ qua vấn đề chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên.

2.1.2. Những tác động và ảnh hưởng của chiến tranh trong tương lai đối với tâm lý của học sinh, sinh viên

Chiến tranh bảo vệ Tổ quốc trong tương lai là một cuộc chiến tranh hiện đại, nếu xảy ra tác động và ảnh hưởng rất lớn đến tinh thần, tư tưởng mà nhất là tâm lý và hành vi, hành động của từng học sinh, sinh viên. Tuy nhiên, các tác động đó có thể diễn ra theo cả hai chiều hướng: hướng tích cực và tiêu cực.

Hướng tích cực là hướng có tác dụng nâng đỡ các hoạt động của học sinh, sinh viên làm cho họ trở nên tinh táo, nhạy bén, hoạt động khẩn trương, mau lẹ, thận trọng nhưng quyết liệt hơn; những phẩm chất tâm lý được phát huy đủ sức vượt qua những khó khăn, gian khổ, ác liệt để xử lý tốt các tình huống chiến đấu. Hướng tích cực chỉ xuất hiện trong trường hợp các học sinh, sinh viên được chuẩn bị tốt về mọi mặt chính trị - tư tưởng; thể lực và đặc biệt là chuẩn bị về tâm lý.

Hướng tiêu cực làm giảm sút hiệu quả hoạt động của học sinh, sinh viên tạo nên những căng thẳng quá mức về thể lực và tinh thần, làm rối loạn các chức năng hoạt động tâm lý dẫn đến các quá trình tâm lý nhận thức bị rối loạn (chú ý bị suy yếu, trí nhớ giảm sút, đánh giá hoàn cảnh thiếu tỉnh táo); cảm xúc, tâm trạng bị hoang mang, dao động, thậm chí hoảng loạn; các thao tác, hành động thiếu chính xác. Sự chuẩn bị không tốt về kiến thức, khoa học kỹ thuật, chuyên môn nghiệp vụ, tâm lý hoặc bị bất ngờ trước các đòn tiến công và các loại vũ khí mới của địch có thể làm cho học sinh, sinh viên rơi vào trạng thái sợ hãi, kinh hoàng, bỏ chạy. Để phát huy hướng tích cực, hạn chế hướng tiêu cực nhằm phát huy tinh thần chiến đấu, hoàn thành nhiệm vụ trong chiến tranh hiện đại thì học sinh, sinh viên phải được chuẩn bị toàn diện về mọi mặt: chính trị - tư tưởng, các kỹ năng quân sự cần thiết, thể lực và tâm lý.

Chuẩn bị tâm lý là quá trình tác động nhằm hình thành ở học sinh, sinh viên tính vững vàng và tính sẵn sàng tâm lý trước các điều kiện nguy hiểm, căng thẳng của chiến tranh bảo vệ Tổ quốc trong tương lai. Bên cạnh đó chuẩn bị về tâm lý còn là một bộ phận cấu thành trong chuẩn bị mọi mặt cho học sinh, sinh viên đáp ứng đòi hỏi của chiến tranh hiện đại. Thực chất của chuẩn bị tâm lý là nhằm hình thành ở họ tính vững vàng và tính sẵn sàng tâm lý trước các điều kiện nguy hiểm, căng thẳng của chiến tranh.

Tính vững vàng tâm lý của học sinh, sinh viên là khả năng bảo đảm hoạt động bình thường của các chức năng tâm lý và sự biểu hiện hợp lý các thuộc tính khác nhau của nhân cách trong các điều kiện phức tạp, nhất là sự vững vàng cảm xúc - ý chí; Tính sẵn sàng tâm lý là một trạng thái tâm lý bên trong, một tâm thế sẵn sàng chờ đón và tiến hành một cách tích cực, khẩn trương và kiên quyết các hành động đáp ứng khi có chiến tranh xảy ra mà không chần chừ, do dự hay toan tính thiệt hơn, không run sợ và thoái thác nhiệm vụ.

Tính vững vàng tâm lý và tính sẵn sàng tâm lý quan hệ biện chứng với nhau, chuyển hóa lẫn nhau làm cho hành vi, hành động của học sinh, sinh viên diễn ra mau lẹ, kịp thời, chuẩn xác, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc khi chiến tranh xảy ra.

Từ những cơ sở lý luận và thực tiễn cũng như đặc điểm của chiến tranh bảo vệ Tổ quốc trong tương lai đặt ra, do vậy, để chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên trong chiến tranh bảo vệ Tổ quốc thông qua chương trình GDQP&AN cần tìm ra một số nội dung, biện pháp trong quá trình học tập môn học GDQP&AN ở Nhà trường và các cơ sở giáo dục.

2.2. Nội dung, biện pháp chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên trong chiến tranh bảo vệ Tổ quốc

2.2.1. Nội dung chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên trong chiến tranh bảo vệ Tổ quốc

Một là, xây dựng cho học sinh, sinh viên có niềm tin vào cấp trên, vào vũ khí trang bị kỹ thuật, vào khả năng chiến đấu và chiến thắng của ta.

Niềm tin là động lực trực tiếp thúc đẩy hành vi, hành động của mỗi học sinh, sinh viên trong hoạt động, nhất là trong chiến đấu. Nói về vấn đề này, V.I.Lênin viết: *“Lòng tin vào cuộc chiến tranh chính nghĩa, sự giác ngộ rằng cần phải hy sinh đời mình cho hạnh phúc của những người anh em, là yếu tố nâng cao tinh thần của binh sĩ và làm cho họ chịu đựng được những khó khăn chưa từng thấy...”*¹. Khi học sinh, sinh viên có niềm tin họ sẽ trở nên lạc quan, vững vàng, bình tĩnh, tự tin và sáng suốt, sẵn sàng vượt qua các khó khăn, trở ngại, hiểm nguy để hoàn thành nhiệm vụ. Trong điều kiện phải đối đầu với những kẻ thù có ưu thế hơn ta về kinh tế, quân sự, niềm tin vào vũ khí trang bị kỹ thuật hiện có, giúp học sinh, sinh viên chủ động, sáng tạo nâng cao hơn hiệu quả sử dụng, có ý thức trong giữ gìn, bảo quản. Học sinh, sinh viên có niềm tin vào khả năng chiến đấu và chiến thắng của ta sẽ tiếp thêm sức mạnh cho các hành động đáp ứng nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Hai là, hình thành và củng cố biểu tượng đúng đắn, chính xác về chiến tranh, về kẻ thù cho học sinh, sinh viên.

Hiệu quả hành vi, hành động của học sinh, sinh viên phụ thuộc rất lớn vào những hình ảnh hiện thực mà họ tích lũy được và giữ lại được trong óc của mình đó là hệ thống các biểu tượng. Đó là biểu tượng về chiến tranh, tính chất ác liệt của nó, các phương thức tác chiến, các hình thức, thủ đoạn chiến đấu, các thao tác kỹ, chiến thuật; biểu tượng về tính năng tác dụng của các loại vũ khí trang bị và khí tài quân sự; biểu tượng về kẻ thù như âm mưu thủ đoạn, tổ chức biên chế, sở trường, sở đoản, khả năng cơ động và sức chiến đấu, khả năng tăng cường và viện trợ; biểu tượng về không gian, thời gian; về địa hình thời tiết; về cách đánh của ta và sự phối hợp hiệp đồng chiến đấu với bạn, quân liên quan... Khi học sinh, sinh viên có được biểu tượng đúng sẽ không bị bối rối, lúng túng, hoang mang, sợ hãi và có đủ bình tĩnh, tự tin để xử trí tốt các tình huống khi chiến tranh xảy ra.

Ba là, hình thành và phát triển các phẩm chất tâm lý đáp ứng với đòi hỏi của hoạt động chiến đấu.

Trong chiến tranh hiện đại các tình huống chiến đấu hết sức đa dạng, phức tạp, bất ngờ và biến động khôn lường, đòi hỏi trong chuẩn bị tâm lý người học sinh, sinh viên từng bước hình thành các phẩm chất tâm lý chuyên biệt theo yêu cầu đào tạo như: lòng

---

¹ V.I. Lênin (1997), *Toàn tập*, tập 41, Nxb. Tiến bộ, Matxcova.

quả cảm, mưu trí, sáng tạo, linh hoạt, quyết đoán, kiên trì bền bỉ, ý chí quyết tâm cao, bình tĩnh, tự tin. Quá trình chuẩn bị tâm lý rèn luyện các phẩm chất trên, quá trình huấn luyện phải tạo ra nhiều điều kiện, tình huống hoàn cảnh phong phú, đa dạng giúp học sinh, sinh viên rèn luyện khả năng chịu đựng được các căng thẳng cả về tâm lý và thể lực.

2.2.2. Biện pháp chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên đáp ứng yêu cầu chiến tranh bảo vệ Tổ quốc

Chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên phải được tiến hành thường xuyên, liên tục trong quá trình học tập ở Nhà trường. Tuy nhiên, thông qua chương trình học GDQP&AN là điều kiện thuận lợi nhất vì các nội dung môn học luôn sát gần với chiến tranh và các tình huống chiến đấu. Biện pháp chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên thường được tiến hành theo hai phương thức cơ bản đó là: chuẩn bị tâm lý chung và chuẩn bị tâm lý chuyên biệt.

**** Chuẩn bị tâm lý chung cho học sinh, sinh viên:***

Đây là quá trình tác động nhằm hình thành các phẩm chất nhân cách cơ bản cho học sinh, sinh viên như: thế giới quan Mác - Lênin, lý tưởng Cộng sản chủ nghĩa; yêu nước, trung thành tuyệt đối với Đảng, với Tổ quốc và nhân dân, với chế độ xã hội chủ nghĩa; hun đúc lòng căm thù giặc sâu sắc, ý thức cảnh giác cách mạng; quán triệt đường lối, quan điểm, chính sách của Đảng và Nhà nước; ý thức sâu sắc lợi ích của quốc gia, dân tộc, Tổ quốc; bản chất, mục đích, tính chất chính nghĩa của chiến tranh bảo vệ Tổ quốc, niềm tin vào thắng lợi của chiến tranh. Chuẩn bị tâm lý chung được tiến hành trong mối quan hệ hữu cơ với chuẩn bị chính trị tinh thần cho học sinh, sinh viên, được tiến hành thông qua các hình thức học tập chính trị, huấn luyện quân sự, tuyên truyền, cổ động, thi đua mà trực tiếp nhất là giáo dục chính trị - tư tưởng ở Nhà trường.

**** Chuẩn bị tâm lý chuyên biệt cho học sinh, sinh viên:***

Đây là quá trình tác động nhằm hình thành ở mỗi học sinh, sinh viên các phẩm chất tâm lý đặc biệt, đặc thù như: lòng quả cảm, gan dạ, sức chịu đựng dẻo dai bền bỉ, sự linh hoạt mau lẹ, quyết đoán... đáp ứng với yêu cầu của các tình huống, điều kiện khi chiến tranh xảy ra. Để làm tốt việc chuẩn bị tâm lý chuyên biệt, cần tiến hành tốt các yêu cầu sau đây:

- Giảng dạy GDQP&AN ở các Nhà trường, cơ sở giáo dục phải sát với điều kiện chiến đấu:

Trong quá trình giảng dạy GDQP&AN ở các cấp học phải tuân thủ đúng các nguyên tắc trong giáo dục, trang bị cho học sinh, sinh viên những gì mà chiến tranh cần là một nguyên tắc quan trọng trong huấn luyện chiến đấu. Các giáo viên, giảng viên

GDQP&AN phải thường xuyên nghiên cứu những diễn biến mới của tình hình, những âm mưu thủ đoạn mới của kẻ thù để có những bổ sung kịp thời cho nội dung chuẩn bị tâm lý; khắc phục sự dễ dãi, hình thức, giả tạo trong tập luyện hoặc cắt xén nội dung, chương trình luyện tập; với mỗi khoa, mục huấn luyện bên cạnh việc rèn luyện kỹ xảo, kỹ năng nghiệp vụ quân sự cần phải tính đến và đạt được những yêu cầu cơ bản về rèn luyện tâm lý, chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên.

- Quá trình giảng dạy GDQP&AN ở các Nhà trường, cơ sở giáo dục cần phải tái tạo những hoàn cảnh bên ngoài của trận đánh:

Để học sinh, sinh viên có những biểu tượng đúng đắn, chính xác đáp ứng yêu cầu chiến tranh bảo vệ Tổ quốc, quá trình giảng dạy cần sử dụng rộng rãi các phương tiện mô phỏng, các máy móc, các thiết bị kỹ thuật thao trường, v.v. nhằm tái tạo những hoàn cảnh bên ngoài của trận đánh như là tái tạo lại âm thanh của bom đạn, của các loại vũ khí khác nhau mà kẻ thù sẽ sử dụng, tạo ra các phương tiện mô phỏng diễn biến của tình huống chiến đấu như thật. Sử dụng các phim tài liệu mô tả hành động chiến đấu và các loại vũ khí trang bị hiện có của kẻ thù, các phim giáo khoa, thực hành diễn tập trong điều kiện của chiến tranh hiện đại, nhất là các phim tư liệu về các cuộc chiến tranh Nam Tư; vùng Vịnh; Côsôvô; Ápganistan và đặc biệt là cuộc chiến tranh ở Ucraina đang diễn ra hiện nay.

- Thường xuyên xây dựng những tình huống, bài tập để học sinh, sinh viên độc lập giải quyết:

Trong chiến tranh, nhất là chiến tranh hiện đại các bên tham chiến sẽ đưa nhiều vũ khí công nghệ cao vào sử dụng thì khả năng độc lập giải quyết các nhiệm vụ, tình huống chiến đấu có ý nghĩa rất lớn đối với học sinh, sinh viên khi tham gia phục vụ chiến đấu hay trực tiếp chiến đấu cũng như việc hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao hay nhiệm vụ đột xuất phát sinh trong các điều kiện cụ thể. Những diễn biến đa dạng, phức tạp của các trận chiến đấu đòi hỏi học sinh, sinh viên phải tự mình xử trí, ra quyết định hành động khẩn trương, kịp thời, chính xác. Do đó, quá trình luyện tập, giáo viên, giảng viên GDQP&AN có thể chủ động xây dựng và tạo ra những tình huống, bài tập để học sinh, sinh viên tự xử trí trong phạm vi cho phép.

- Luôn tạo ra các tình huống chiến đấu phức tạp, nguy hiểm để rèn luyện học sinh, sinh viên từ khi còn ngồi trên ghế Nhà trường:

Các tình huống chiến đấu phức tạp, nguy hiểm như thật sẽ có tác dụng rèn luyện cho học sinh, sinh viên các phẩm chất tâm lý chuyên biệt cần thiết đáp ứng đòi hỏi của chiến tranh và chiến tranh hiện đại như: sự bình tĩnh, tự tin trong các diễn biến cảm xúc; rèn luyện các phẩm chất ý chí tốt đẹp như lòng dũng cảm, ý chí tiến công, tính mục đích hành động vững vàng, kiên định, tư duy nhanh nhạy trong xử lý các tình huống cụ thể; sức chịu đựng bền bỉ, dẻo dai; lòng gan dạ, dũng cảm, sẵn sàng hy sinh...

3. KẾT LUẬN

Giáo dục quốc phòng và an ninh nói chung và cho học sinh, sinh viên nói riêng trong giai đoạn hiện nay càng có ý nghĩa quan trọng, trực tiếp góp phần hun đúc lòng yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân đối với sự nghiệp củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Được triển khai đồng bộ từ bậc trung học phổ thông đến đại học đã có nhiều đổi mới, chất lượng từng bước được nâng cao. Hiện nay, tình hình thế giới, khu vực tiềm ẩn nhiều nhân tố gây mất ổn định, khó lường. Trong nước, các thế lực thù địch tiếp tục đẩy mạnh chống phá bằng âm mưu, thủ đoạn diễn biến hòa bình, thúc đẩy tự diễn biến, tự chuyển hóa trong nội bộ ta, kích động tư tưởng ly khai, bạo loạn lật đổ, v.v.. Trước bối cảnh đó, công tác chuẩn bị tâm lý cho học sinh, sinh viên trong chiến tranh bảo vệ Tổ quốc thông qua chương trình GDQP&AN luôn được xác định là việc làm hết sức cần thiết và quan trọng trong giai đoạn cách mạng mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Bí thư Trung ương Đảng (1981), *Chỉ thị số 107-CT/TW về tăng cường công tác giáo dục quốc phòng nhân dân, chuẩn bị cho thế hệ trẻ sẵn sàng làm nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc*, Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Giáo trình tâm lý học (dùng cho đào tạo giáo viên, giảng viên Giáo dục quốc phòng và an ninh)*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Giáo trình đường lối quân sự (dùng cho đào tạo giáo viên, giảng viên Giáo dục quốc phòng và an ninh)*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
4. Tổng cục Chính trị (2001), *Tâm lý học sư phạm quân sự*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội.
5. V.I. Lênin (1997), *Toàn tập*, tập 41, Nxb. Tiến bộ, Matxcova.

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

Địa chỉ: Số 8 phố Tăng Bạt Hổ, phường Phạm Đình Hổ, quận Hai Bà Trưng, TP. Hà Nội

ĐT: 024.39423346 - 024.39424620 * Fax: 024.38224784

Website: www.nxbgtvt.vn * Email: nxbgtvt@fpt.vn

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN, NỘI DUNG:

GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP:

Nguyễn Minh Nhật

BIÊN TẬP:

Dương Hồng Hạnh

THIẾT KẾ:

Phương Linh

ĐỐI TÁC LIÊN KẾT XUẤT BẢN:

Trường Đại học Mỏ - Địa chất

In 100 cuốn khổ 19 x 27cm tại Công ty TNHH Art decor Việt Nam.

Địa chỉ: số nhà 5A, ngách 158/168 phố Ngọc Hà, phường Ngọc Hà, quận Ba Đình, thành phố Hà Nội.

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 1944-2024/CXBIPH/1-51/GTVT.

Mã số sách tiêu chuẩn quốc tế - ISBN: 978-604-76-2954-1

Quyết định xuất bản số: LK/QĐ-XBGT ngày 18 tháng 12 năm 2024.

In xong và nộp lưu chiểu năm 2024.

